

Sygn. akt VII U 1398/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar-Zapolska

Protokolant: st.sekr.sądowy Alicja Urbańska

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2013 r. w Gdańsku

sprawy J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o rentę rodzinną

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 26 marca 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje J. B. prawo do renty rodzinnej po zmarłej matce A. B. od dnia złożenia wniosku i ustala, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji

Sygn. akt VII U 1398/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na podstawie art. 68 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił J. B. prawa do renty rodzinnej, albowiem orzeczeniem z dnia 16 marca 2012 r. Komisja Lekarska ZUS ustaliła, że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy trwale od 01 maja 1996 r., ale niezdolność ta nie powstała przed 24 września 1968 r., czyli przed ukończeniem przez niego 16 roku życia.

Ubezpieczony J. B. nie zgodził się z decyzją organu rentowego, składając od niej odwołanie do tut. Sądu.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko przedstawione w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca J. B., urodzony dnia (...), nie posiada wyuczonego zawodu. W okresie od dnia 27 czerwca 1970 r. do dnia 11 sierpnia 1970 r. zatrudniony był jako pracownik fizyczny w Miejskim (...)w G..

W dniu 11 sierpnia 1970 r. ubezpieczony spadł z przyczepy i doznał kompresyjnego złamania Th 12. Z tego powodu, począwszy od dnia 21 lutego 1971 r. otrzymywał rentę inwalidzką z tytułu III grupy inwalidzkiej. Następnie, z powodu pogorszenia się stanu zdrowia ubezpieczonego, od dnia 01 maja 1996 r. przyznano mu prawo do renty inwalidzkiej z tytułu II grupy inwalidzkiej.

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 21 września 1998 r. ubezpieczony, z powodu rozpoznanych u niego schorzeń narządu wzroku, został uznany za trwale całkowicie niezdolnego do pracy. Z tego tytułu, decyzją z dnia 25 września 1998 r. przyznano mu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe.

Okoliczności bezsporne, vide : zaświadczenie o zatrudnieniu i zarobkach – k. 3 t. II akt ubezpieczeniowych, protokół ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy – k. 4 t. II akt ubezpieczeniowych, decyzja ZUS z dnia 18.08.1971 r. – k. 7 t. II akt ubezpieczeniowych, decyzja ZUS z dnia 16.10.1996 r. – k. 55 – 56 t. II akt ubezpieczeniowych, orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 21.09.1998 r. – k. 27 dokumentacji lekarskiej ZUS, decyzja ZUS z dnia 25.09.1998 r. – k. 64 t. II akt ubezpieczeniowych.

W dniu 31 stycznia 2012 r. ubezpieczony złożył wniosek o rentę rodzinną po zmarłej w dniu 29 grudnia 2011 r. matce A. B.. Został skierowany na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 21 lutego 2012 r. uznał odwołującego się za trwale całkowicie niezdolnego do pracy począwszy od 01 maja 1996 r., rozpoznając u niego brak ruchomości gałek ocznych, trwale opadnięcie obu powiek górnych, astygmatyzm nadwzroczny obu oczu z niedowidzeniem znacznego stopnia i ograniczeniem pola widzenia do 10*, przebyte złamanie kręgu Th 12 i skrzywienie Th w lewo i zwiększona kyfoza Th. Następnie, wobec wniesionego przez ubezpieczonego sprzeciwu, Komisja Lekarska ZUS w orzeczeniu z dnia 16 marca 2012 r., podzielając rozpoznanie Lekarza Orzecznika ZUS, również uznała wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy począwszy od 01 maja 1996 r. wskazując, że nie ustalono daty powstania całkowitej niezdolności do pracy przed 24 września 1968 r., tj. przed 16 rokiem życia.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 26 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił J. B. prawa do renty rodzinnej.

Okoliczności bezsporne, vide : wniosek – k. 55 t. I akt ubezpieczeniowych, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 21.02.2012 r. wraz z opinią lekarską – k. 38 – 39 dokumentacji lekarskiej ZUS, sprzeciw – k. 40 dokumentacji lekarskiej ZUS, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 16.03.2012 r. wraz z opinią lekarską. – k. 61 – 62 dokumentacji lekarskiej ZUS, decyzja ZUS z dnia 26.03.2012 r. – k. 60 t. I akt ubezpieczeniowych.

W celu ustalenia, jaka jest najwcześniejsza data powstania całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawcy, a w szczególności czy wystąpiła ona przed ukończeniem 16 roku życia, tj. przed 24 września 1968 r., wymagane były wiadomości specjalne, w związku z czym Sąd, na podstawie art. 279, 284 i 292 k.p.c., dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza sądowego okulisty, zgodnie z rodzajem schorzeń występujących u wnioskodawcy.

W wyniku analizy dostępnej dokumentacji lekarskiej biegły sądowy okulista rozpoznał czynnościowo u wnioskodawcy :

- wrodzone opadnięcie obu powiek górnych,
- porażenie obu nerwów okoruchowych,
- całkowitą nieruchomość obu gałek ocznych.

Biegły stwierdził, że na podstawie danych wynikających z przedłożonej dokumentacji, J. B. do 1998 r. nie był całkowicie niezdolny do pracy. W jego ocenie, całkowita niezdolność do pracy nie powstała przed 24 września 1968 r.

Dowód : opinia sądowo – lekarska biegłego sądowego okulisty – k. 12 – 13 akt sprawy.

Ubezpieczony nie zgodził się z wnioskami opinii biegłego sądowego okulisty, wskazując, że w jego ocenie, był on niezdolny do pracy od urodzenia – na co przedłożył Sądowi nową dokumentację – zdjęcia RTG z opisem z 1957 r., w którym stwierdzono ubytek pourazowy w lewej kości skroniowej wielkości ziarna fasoli.

Dowód : protokół rozprawy z dnia 29 października 2012 r. – k. 25 akt sprawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał za zasadne przedłożyć akta biegłemu okuliście wraz ze złożonymi zdjęciami RTG i opisem, celem wskazania czy przedłożone dokumenty mają istotny wpływ na opinię biegłego w zakresie ustalenia daty powstania całkowitej niezdolności do pracy.

Biegły sądowy okulista, po zapoznaniu się ze złożonymi przez ubezpieczonego dokumentami, wydał opinię uzupełniającą, w której stwierdził, że zdjęcia RTG z 1957 r. nie zmieniają jego opinii okulistycznej. Wskazał, że dokumentacja okulistyczna znajdująca się w aktach prowadzi do wniosku, że J. B. nie był całkowicie niezdolny do pracy przed 24 września 1968 r. Z historii choroby z Poradni Okulistycznej w G. wynika, że w dniu 30 sierpnia 1967 r. ostrość wzroku oka prawego i lewego równała się 0,6. Biegły podał również, że w opinii z dnia 20 czerwca 2012 r. przedstawił on wyniki badań okulistycznych Komisji Lekarskich ZUS z 1972 r., 1986 r. i 1991 r., które nie stwierdzały całkowitej niezdolności do pracy. Odnośnie ubytku w kości skroniowej biegły okulista wskazał, że powinien wypowiedzieć się neurolog.

Dowód : opinia uzupełniająca biegłego sądowego okulisty z dnia 04.11.2012 r. – k. 33 akt sprawy.

Postanowieniem z dnia 10 grudnia 2012 r. Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego lekarza neurologa na okoliczność stanu zdrowia ubezpieczonego, w szczególności ustalenia, czy ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy i ewentualnie czy niezdolność ta mogła powstać przed 24 września 1968 r.

Biegły sądowy neurolog, po zbadaniu wnioskodawcy i zapoznaniu się z dostarczoną dokumentacją medyczną rozpoznał u wnioskodawcy :

- encefalopatię niejasnego pochodzenia, prawdopodobnie około urodzeniową,
- całkowity brak ruchomości gałek ocznych wrodzony,
- opadanie powiek wrodzone,
- astygmatyzm nadwzroczny z niedowidzeniem i znacznym ograniczeniem pola widzenia obustronnie,
- zniekształcenie pourazowe kręgosłupa piersiowego ze złamaniem trzonu Th 12 w wywiadzie.

Według biegłego neurologa, ubezpieczony jest całkowicie trwale niezdolny do pracy i niezdolność ta mogła powstać przed 24 września 1968 r. Biegły wskazał, że wnioskodawca ma objawy wrodzonej encefalopatii ze spowolnieniem psychoruchowym i całkowitym zniesieniem ruchomości gałek ocznych oraz znacznym ograniczeniem pola widzenia. Dostępna dokumentacja i badanie neurologiczne, jak wskazał dalej biegły, wskazuje na ośrodkowy (mózgowy) rodzaj uszkodzenia nerwów okoloruchowych. W dokumentacji medycznej wielokrotnie powtarzają się wpisy o wrodzonym charakterze zmian. Według biegłego, decydujące o uznaniu wnioskodawcy za trwale i całkowicie niezdolnego do pracy z przyczyn neurologicznych, było badanie pola widzenia z 1998 r. – w dokumentacji ZUS (k. 23). Ponieważ zaburzenia okoloruchowe mają charakter wrodzony biegła uznała, że te same objawy decydujące o orzeczeniu całkowitej niezdolności do pracy istniały także przed 24 września 1968 r. Jak poddał biegły, nie jest winą wnioskodawcy, że uprzednio nikt z lekarzy nie wykonał tego badania (lub brak go w dostępnej dokumentacji). Biegły zwrócił również uwagę, że wnioskodawca nie zgłasza istotnego pogorszenia stanu zdrowia w ostatnim okresie, podaje, że „tak było od zawsze”. W ocenie biegłego, przebyte dawne złamanie kręgosłupa i w związku z tym postępująca deformacja kręgosłupa dodatkowo nasilają niesprawność wnioskodawcy.

Dowód : opinia sądowo – lekarska biegłego neurologa – k. 43 – 44 akt sprawy.

Pozwany organ rentowy, po zapoznaniu się z opinią biegłego neurologa, nie zgodził się z jego wnioskami co do istnienia u wnioskodawcy całkowitej niezdolności do pracy przed 24 września 1968 r. z powodu schorzeń narządu wzroku. Wskazał, że ubezpieczony, bez wyuczonego zawodu, zatrudniony był jako pracownik porządkowy. W dniu 11 sierpnia 1970 r. spadł z przyczepy doznając kompresyjnego złamania Th 12. Z tego powodu otrzymywał świadczenia rentowe z tytułu III grupy do 1996 r. W 1996 r. z powodu pogorszenia stanu neurologicznego otrzymał III grupę inwalidzką. Dopiero wykonane we wrześniu 1998 r. pole widzenia wykazało jego koncentryczne zężenie, co skutkowało orzeczeniem I grupy inwalidzkiej. Pozwany wskazał, że dokumentacja okulistyczna zawarta w aktach ZUS wskazuje jedynie na upośledzenie widzenia obu oczu i w 1968 r. VOP i VOL z korekcją wynosił 0,6. Skutkowało to wydaniem zaświadczenia o zwolnieniu z gimnastyki w szkole.

Vide : pismo procesowe pozwanego z dnia 18.02.2013 r. wraz z opinią Przewodniczącego Komisji Lekarskich – k. 55 – 56 akt sprawy.

Ustosunkowując się do zarzutów pozwanego biegły sądowy neurolog wskazał, że brak odpowiednich badań przed rokiem 1968 potwierdzających znaczne upośledzenie widzenia wrodzone, nie przeczy wrodzonemu charakterowi zmian. Ze względu na dobro wnioskodawcy i ostrożność procesową należy zdaniem biegłego przyjąć, że stwierdzone aktualnie całkowite ograniczenie zdolności do pracy istniało w spornym okresie czasu. Tym bardziej, biegły wskazał, że dokumentacja medyczna nie zawiera danych o nagłym istotnym pogorszeniu się stanu zdrowia wnioskodawcy przed badaniem w 1998 r. W ocenie biegłego, krótkotrwałe podjęcie pracy przez wnioskodawcę nie świadczy jeszcze o jego zdolności do jej wykonywania, tym bardziej, że doszło do wypadku przy pracy. Przyjmując wrodzony charakter schorzeń wnioskodawcy, biegły neurolog podtrzymał swoją dotychczasową opinię. Raz jeszcze podkreślił, że nie stwierdzenie ograniczenia pola widzenia przed 1998 r. świadczy o braku rzetelności diagnostyki lekarskiej i nie jest zawinione przez wnioskodawcę.

Dowód : opinia uzupełniająca biegłego sądowego neurologa z dnia 18.03.2013 r. – k. 58 akt sprawy.

Pozwany nie wniósł zastrzeżeń do opinii uzupełniającej biegłego sądowego neurologa.

Okoliczność bezsporna.

Bezsporny stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy, w aktach rentowych pozwanego oraz dokumentacji lekarskiej ZUS, których prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron postępowania. Sąd również nie znalazł podstaw by odmówić im wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie wnioskodawcy J. B. jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanki nabycia prawa do renty rodzinnej zostały unormowane w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Stosownie do treści art. 68 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy ubezpieczony nabył prawo do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a mianowicie czy stał się on całkowicie niezdolny

do pracy przed ukończeniem 16 roku życia. Niekwestionowanym był bowiem fakt, iż wnioskodawca nie kontynuował nauki, w związku z czym pkt 2 art. 68 ust. 1 nie znalazł w sprawie w ogóle zastosowania.

W związku z powyższym Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe mające na celu wyjaśnienie powyższej okoliczności dopuszczając najpierw dowód z opinii biegłego lekarza okulisty, a następnie biegłego sądowego lekarza neurologa.

Biegły sądowy neurolog jednoznacznie stwierdził, że sam fakt, iż w dokumentacji medycznej ubezpieczonego brak jest odpowiednich badań przeprowadzonych przed 1968 r. potwierdzających znaczne upośledzenie widzenia wrodzone, nie przeczy jeszcze wrodzonemu charakterowi takich zmian. W ocenie biegłego, skoro rozpoznane u wnioskodawcy zaburzenia okołoruchowe mają charakter wrodzony, to należy sądzić, że te same objawy decydujące o orzeczeniu całkowitej niezdolności do pracy, istniały także przed 24 września 1968 r. Zgodzić się należy z biegłym, że nie jest winą wnioskodawcy, że uprzednio żaden z lekarzy nie wykonał badania w tym kierunku. Sam wnioskodawca nie zgłaszał istotnego pogorszenia stanu swojego zdrowia podając, że „tak było od zawsze”. Przekonujące jest również to, na co także zwrócił uwagę biegły sądowy, że dokumentacja medyczna nie zawiera danych o nagłym istotnym pogorszeniu się stanu zdrowia wnioskodawcy przed badaniem w 1998 r. Biegły neurolog w sposób szczegółowy i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości ustosunkował się też do zarzutów pozwanego i uzasadnił prawidłowość przedstawionych wniosków końcowych. Pozwany nie wniósł zastrzeżeń do opinii uzupełniającej biegłego sądowego neurologa, dlatego też Sąd przyjął przedstawioną opinię biegłego sądowego neurologa za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie. W ocenie Sądu opinia ta jest miarodajna, wnioski w niej wysnute logiczne i właściwe, a jej uzasadnienie (w odróżnieniu do opinii biegłego sądowego okulisty) jest wyczerpujące, a nade wszystko bardziej przekonujące. Opinia została wydana po uprzednio przeprowadzonym badaniu wnioskodawcy oraz zapoznaniu się ze zgromadzoną w aktach dokumentacją medyczną. Biegły w sposób jasny i przekonujący wskazał, dlaczego uznaje skarżącego za całkowicie niezdolnego do pracy również przed 24 września 1968 r., a Sąd nie widzi jakichkolwiek podstaw do podważenia jego opinii.

Podsumowując powyższe Sąd stwierdził, iż z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że stan zdrowia ubezpieczonego ze względu na stwierdzone u niego objawy wrodzonej encefalopatii ze spowolnieniem psychoruchowym i całkowitym zniesieniem ruchomości gałek ocznych oraz znacznym ograniczeniem pola widzenia jest całkowicie niezdolny do pracy i niezdolność ta powstała przed ukończeniem przez niego 16 roku życia, w związku z czym spełnia on warunki do przyznania prawa do renty rodzinnej po zmarłej matce począwszy od dnia złożenia wniosku.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i cytowanych wyżej przepisów zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

Jednocześnie, działając na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do stanu zdrowia ubezpieczonego mającego wpływ na prawo do wnioskowanego świadczenia.

SSA w SO w Gdańsku Ewa Downar - Zapolska